

Uyanık bir toplum için çocuklara düşünmeyi öğretin

Dünyaca ünlü yazar **Brigitte Labbé**, küçük yaşlardan itibaren çocuklara eleştirel bakış açısı kazandırılması gerektiğini söyledi. Labbé, “Onlarla konuşun, sorunun ardından doğru yanıtı beklemeyin, düşüncelerini sağlayın yoksa insanlıktan çıkarlar. Demokrasinin en önemli koşulu uyanık vatandaşlardır” dedi.

■ **Gülseven ÖZKAN**

‘Çıtır Çıtır Felsefe’ dizisinin yaratıcısı, dünyada 3 milyona, Türkiye’de 700 bine yakın kitap satışı bulunan ünlü yazar **Brigitte Labbé**, “Çocuklara iyi ve kötüyü dayatarak öğretirsek, düşüncelerine izin vermezsek onları insanlıktan çıkartırız. Küçük yaştan sorgulamaya başlamazlarsa, dışarıdan manipülasyona açık bireyler haline gelirler. Bir siyasi veya dini liderin yönlendirebileceği kişilere dönüşürler” diye konuştu.

Günışığı Kitaplığı tarafından Özel Şişli Terakki Lisesi’nde düzenlenen 7’nci **Eğitimde Edebiyat Semineri**’nde farklı bölgelerden gelen eğitimcilerle buluşan **Brigitte Labbé**, “Demokrasinin en önemli koşulu uyanık vatandaşlardır” diyerek Türk demokrasinin kırılgan olduğunu söyledi. Eğitimcilerle de seslenen yazar, şunları söyledi:

Türkiye’de yaşanan güncel sorunlardan haberdarım ve duygumu sessizlikle geçirmek istiyorum. Yani ABD’de havuzlarda güneşlenen barış yanlıları gibi de olmak istemedim. Türkiye demokrasisi en kırılgan

yönetim biçimi ve yaşadığımız sorunları anlayabiliyorum. Sorumluluklarımız var ve çocuklarla iletişim halindeyiz. Demokrasiyi yaşatmanın en büyük etkeni vatandaşların onu umursamasıdır. Uyanmazsak demokrasi olmaz. Eğer uyanık bir ülke istiyorsak çocuklara bu eğitimi, yani felsefeyi öğretmeliyiz. Dünya tarihine baktığımızda büyük devrimlerin yukarıdan inmediğini görüyoruz. Siyasi ekonomik değişimler, kişilerin oluşturduğu gruplardan gelir. Çünkü sadece güce sahip olan insanlar bunu devam ettirmek ister. Ama bunlara karşı yapılan eylemler bir anda yok olmaz. Etki yaratır. Felsefe bilgilerinin bu amaçla çocuklara verilmesi çok önemli. Bu amaçla Sorbonne Üniversitesi’nde profesörlerle görüştüm ve bunları çocuklara nasıl verebileceğimi düşündüm. Böylece çalışmalara başladım. Fransa’da okullarda özellikle kütüphanelerde çocuklarla dersler yapıyorum. Yanlarında atıştırılacak yiyecek bulundurmalarını istiyorum. ‘Çıtır Çıtır’ adı buradan geliyor. Onların rahat olmalarını sağlamak için yere oturarak çember olup, 15 kişilik gruplar halinde felsefe konuşmaları yapıyoruz. Aramıza öğretmen veya veli almıyoruz. Burada dikkat ettiğim noktalar ise kafamdaki sorulara karşı belli yanıtların alınması gibi bir hedef veya iyi veya kötü gibi kavramların olmaması. Burada sorgulayarak, çocukların düşüncelerini, farklı bakış açısı ile konuya bakmalarını istiyorum. Nedenini, tercihinin arkasındaki düşünceyi sorguluyoruz.

Çocukları konuşurmalı, fikirlerini almamız

Örneğin, ahlak felsefesinde soruya verilecek yanıtı çocuk belli bir kalıba göre veriyor. Önceden öğrenilmiş,

aile veya toplumdan edilmiş genel değerlere göre cevabı oluyor. Burada bilgi aktarımı yapmadan verdiği yanıtı düşünmesini istiyorum. Sıradan bir günde onlara kendi fikirlerini dile getirecekleri süreleri vermiyoruz. Bunu önlemek için bir araya gelip tartışıyoruz. Ünlü düşünürlerin adlarından çok olaylar üzerinden anlatıma önem veriyorum. Şiddete uğramış çocuklarla yaptığım güzellik ve çirkinlik üzerine bir konuşma sonrasında öğretmenlerden aldığım tepki daha çok soru sormaya başladıkları yönünde oldu. Kendi fikirlerini açıklıyorlar. Bunu da bir cümle verip anlamını çözün demekle yapmıyorum. Bu kitapları yazarken bir konuda yanıt almaktan çok düşüncelerini sağlamak istedim. Çocuklarda iyi ve doğru üzerine düşündürmeyi dışarıdan yaptırmaya çalışmak yerine kendiliğinden oluşmasını sağlamalıyız. Felsefe ile doğru ve yanlış gibi kalıpların olduğunu kabul etmiyoruz. Mesela yerde 100 lira para bulan bir çocuğun ne yapması gerektiğini anlatırken sorular üzerinden düşünmesini sağlıyoruz. Çocuklara bu kavramları dayatarak öğretirsek, düşüncelerine izin vermeyerek onları insanlıktan çıkartırız. Küçük yaşta sorgulamaya başlamazlarsa, dışarıdan manipülasyona açık bireyler haline getiririz. Bir siyasi veya dini liderin yönlendirebileceği kişilere dönüşürler. Yasalar hakkında kafaları da çok karışık. Kanunların iyi veya kötüyü söylediğini zannediyorlar. Burada amaç asla yanıtları vermek değil, masa yerine ahşabı, çiviye veriyoruz ve kendileri üretiyor. “Sen ne düşünüyorsun?” diye asla sorulmamalı. Bu durum çocuğu bloke diyor ve diğer arkadaşlarını da olumsuz etkiliyor. Sınıfın havası değişiyor. Sadece dinleyenlerin bu

tartışmalara katılmalarını sağlamak da önemli. Disiplin kurmadan gerekirse zorlanarak bu yapılmalı. Bütün çocuklar filozoftur ama çok azı öyle kalır. Bunu önlemek için de merakın, sorgulama isteğinin devamlı olması lazım. Onlar kafa karışıklığı ile rahatlıyorlar. Sıradan dünyadan sıkıyorlar. Bu yüzden kavramlar anlatılmalı, eleştirel bakış açısı kazandırılmalı.

600 çocukla felsefe konuşmaları

Devlet okullarından 600 ilkokul öğrencisiyle de buluşan **Brigitte Labbé**, onlarla felsefe konuşmaları yaptı. Labbé, çocuklara “Ne yapmak istiyorsunuz hayatta? Büyüyünce bunu kendinize sormayı unutmayın. Yani, bugün yaptığım işi yarın ve diğer günler yapmayı istiyor muyum? diye kendinizle konuşun” dedi.

Labbe, “Hayal gücünüzü kullanın” diyerek, “Biliyorum” ve “İnanıyorum” arasındaki farkın diğer insanların düşüncelerine yer verilip verilmemesini etkilediğini belirterek, “Biliyorum dediğiniz zaman diğer insan veya inançlara yer kalmıyor, ‘İnanıyorum’ dediğinizde kuşku kalıyor ve düşünmeye başlıyoruz, böyle olunca başkalarına yer açıyoruz. Özgür olmak ve düşünmek için konuşmak gerekiyor” dedi.